

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna a soudkyň Daniely Zemanové a Michaely Bejčkové v právní věci žalobkyně: **S. G.**, zast. Mgr. Michaelou Květenskou, advokátkou se sídlem Křižíkova 16, Praha 8, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Sokolovská 855/25, Praha 9, proti rozhodnutí žalované ze dne 5. 1. 2016, čj. X, sp. zn. OSVC/PV/427/15, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 9. 3. 2018, čj. 45 A 23/2016-71,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 9. 3. 2018, čj. 45 A 23/2016-71, **se ruší.**

II. Rozhodnutí žalované ze dne 5. 1. 2016, čj. 42000/013559/15/010/HS, sp. zn. OSVC/PV/427/15, **se ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.

III. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení o žalobě a řízení o kasační stížnosti částku 16 500 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Michaely Květenské, advokátky.

Odůvodnění:

[1] Platebním výměrem ze dne 23. 10. 2015 Okresní správa sociálního zabezpečení Příbram (dále jen „správní orgán I. stupně“) uložila žalobkyni jako osobě samostatně výdělečně činné podle § 104c zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, povinnost uhradit doplatky na pojistném za období 2007 až 2009 a 2012 až 2014 a penále z doplatků na pojistném a ze záloh na pojistné za období 2005 až 2014, v

celkové výši 169 671 Kč. Žalobkyně proti platebnímu výměru podala odvolání, v němž argumentovala zejm. nesprávným postupem Okresní správy sociálního zabezpečení Praha 5 (dále jen „OSSZ Praha 5“), která byla místně příslušná pro řešení pojistného žalobkyně až do roku 2012 a podle jejíchž pokynů žalobkyně postupovala. Žalovaná odvolání zamítla a platební výměr potvrdila. Žalobkyně se proti rozhodnutí bránila žalobou, kterou krajský soud zamítl jako nedůvodnou.

[2] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti rozsudku krajského soudu včasnou kasační stížnost podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Nesouhlasí s tím, jak se krajský soud vypořádal s její námitkou o nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalované. Dále nesouhlasí se zaúčtováním jednotlivých částek podle § 22a odst. 3 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „zákon o pojistném na sociální zabezpečení“), jež v minulosti zaplatila. Nad rámec žalobních námitek uvádí, že takový postup je v rozporu s § 22a odst. 5 zákona o pojistném na sociální zabezpečení. Namítá, že krajský soud svým výkladem „*postuloval a legalizoval institut obnovení dluhu, který zanikl splněním*“. V této souvislosti vytýká krajskému soudu, že neprovedl ani nehodnotil navržený důkaz usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 1. 12. 2017, čj. 55 E 106/2006-15, jímž bylo zastaveno exekuční řízení vedené proti stěžovatelce z titulu platebního výměru č. 287/2005. Namítá, že měl usnesení reflektovat v otázce zaúčtování stěžovatelkou provedených plateb, a zdůrazňuje z něj pasáž, podle které je mezi účastníky nesporné, že vymáhaná částka byla uhrazena a kdy k této úhradě došlo. Skutkový stav, který vzaly správní orgány za prokázaný, proto nemá oporu ve spisové dokumentaci. Konečně opakovaně vytýká nezákonnost postupu žalované a nesrovnalosti ve spisové dokumentaci. Krajský soud navzdory konstatovanému pochybení žalované tuto skutečnost nevzal v potaz.

[3] Žalovaná má za to, že dlužné pojistné i penále bylo stěžovatelce stanoveno a uloženo k úhradě platebním výměrem v souladu s platnými právními předpisy, a námitky stěžovatelky tak nejsou důvodné. Žádosti stěžovatelky o snížení vyměřovacího základu pro stanovení záloh na pojistné nebylo vyhověno z důvodu nesplnění zákonných podmínek.

[4] Kasační stížnost je důvodná.

[5] Stěžovatelka především nesouhlasí se způsobem, jakým se krajský soud vypořádal se žalobní námitkou o nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalované. Krajský soud k tomu v bodě 18 uvedl:

> „Byť žalovaná v žalobou napadeném rozhodnutí výslovně nehodnotila postup PSSZ Praha 5 v letech 2005 - 2012, implicitně z jejího rozhodnutí vyplývá, že jej pro vyměření pojistného a penále v případě žalobkyně nepovažuje za relevantní. Napadené rozhodnutí z těchto důvodů není nepřezkoumatelné. Ostatně již v rozhodnutí ze dne 14. 8. 2014, které předcházelo žalobou napadenému rozhodnutí (byl jím zrušen platební výměr č. 147/2014 ze dne 18. 6. 2014 a věc byla OSSZ Příbram vrácena k dalšímu řízení, načež ta vydala platební výměr č. 910/2015, který byl v odvolacím řízení přezkoumán žalobou napadeným rozhodnutím) žalovaná výslovně uvedla, že ze strany PSSZ Praha 5 došlo k pochybení, pokud z její strany nebyla žalobkyně pravdivě informována o povinnosti být zaregistrována jako osoba samostatně výdělečně činná po celou dobu od roku 1996 a pokud žalobkyně nebyla informována o výši dlužného pojistného a penále. Bylo by jistě vhodnější, aby k opakovaným odvolacím námitkám žalovaná toto stanovisko zopakovala, nicméně pokud tak neučinila, nelze s ohledem na shora rekapitulovaný obsah žalobou napadeného rozhodnutí, ze kterého je jednoznačné, že předchozí postup PSSZ Praha 5 považuje žalovaná ve vztahu

pokračování

> k vyměřenému pojistnému a penále za irelevantní, považovat toto rozhodnutí za nepřezkoumatelné“.

[6] S tímto závěrem krajského soudu se však NSS ztotožnit nemůže. Argumentace ohledně pochybení pracovníků OSSZ Praha 5 představovala klíčovou část argumentace stěžovatelky v odvolání. Nelze připustit, aby tuto klíčovou část právní argumentace žalovaná „vymlčela“ a správní soud následně absenci *jakéhokoliv* odůvodnění správního rozhodnutí napravoval až v odůvodnění rozsudku (podobně viz rozsudek ze dne 10. 9. 2013, čj. 9 As 87/2011-70). V dané věci totiž není po právní stránce sporný vznik samotného dluhu na pojistném. Klíčovou otázkou se jeví, zda již v samotném vyměřovacím řízení neměly správní orgány přihlédnout k důvodu, proč vlastně stěžovatelka zvolila nyní sporný postup. Zdá se totiž, a připouští to jak krajský soud, tak i v některých souvisejících rozhodnutích samotná žalovaná, že tento dluh vznikl mj. v důsledku dysfunkce v činnosti OSSZ Praha 5, která byla až do roku 2012 místně příslušná k řešení otázek pojistného stěžovatelky. Povaha těchto pochybení však zůstává NSS skryta, neboť i odůvodnění krajského soudu je v tomto rozsahu poněkud pythické.

[7] Deficity odůvodnění žalované se pak přenášejí i do odůvodnění rozsudku krajského soudu, dle něhož by důvody neplacení měly být zhodnoceny v případné žádosti o prominutí penále podle § 104ch zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, nikoliv však již v rámci samotného vyměřovacího řízení. Tento závěr však krajský soud v podstatě formuluje jako zjevenou pravdu, aniž by jej jakkoliv odůvodnil. To v kombinaci s naprostým mlčením žalované (k výslovné a klíčové odvolací námitce) dále zvyšuje závažnost nepřezkoumatelnosti ve vztahu ke klíčové argumentaci stěžovatelky. Nemůže být rolí NSS, aby v podstatě jako první tuto otázku po právní stránce analyzoval.

[8] NSS dále nad rámec nezbytného upozorňuje, že shledal důvodnou též výtku vůči postupu krajského soudu, který neprovedl navržený důkaz usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5 ani se k tomuto důkazu nijak dále nevyjádřil. Tím krajský soud založil pochybení spočívající v tzv. „opomenutém důkazu“. „*Právu na spravedlivý proces totiž odpovídá povinnost soudu nejen o vznesených návrzích (včetně návrhů důkazních) rozhodnout, ale také - pokud jim nevyhoví - ve svém rozhodnutí vyložit proč, z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotněprávním předpisům, které aplikoval a právním závěrům, k nimž na skutkovém základě věci dospěl) navržené důkazy neprovedl, resp. pro základ svých skutkových zjištění je nepřevzal* […]; *jestliže tak obecný soud neučiní, zatíží své rozhodnutí nejen vadami, spočívajícími v porušení obecných procesních předpisů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami vyjádřenými v hlavě páté (především čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2) Listiny základních práv a svobod*.“ Tzv. opomenuté důkazy, tj. důkazy, o nichž v řízení nebylo soudem rozhodnuto, případně důkazy, jimiž se soud nezabýval, proto téměř vždy založí nejen nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí, ale současně též jeho protiústavnost [takto již nález ze dne 16. 2. 1995, sp. zn. III. ÚS 61/94 (N 10/3 SbNU 51)].

[9] NSS uzavírá, že nepřezkoumatelností trpí již samotné rozhodnutí žalované. Proto NSS napadený rozsudek podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil. S ohledem na důvody zrušení rozsudku zrušil také žalobou napadené rozhodnutí žalované a věc jí vrátil k dalšímu řízení

[§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.]. V něm bude žalovaná postupovat podle závazného právního názoru vysloveného v tomto rozsudku [§ 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 5 s. ř. s.]. Především tedy opětovně vypořádá všechny odvolací námitky a navíc detailně vysvětlí povahu pochybení OSSZ Praha 5 ve vztahu ke stěžovatelce. Dále pak znovu zváží, zda s ohledem na povahu těchto pochybení mohou mít tato pochybení nějaký právní dopad již pro řízení vyměřovací, zejména ve vztahu k vyměření penále. Své závěry žalovaná pečlivě vysvětlí.

[10] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne NSS v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalované, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Stěžovatelka měla ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. jí tedy přísluší právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná, který ve věci úspěch neměla, toto právo nemá.

[11] V řízení o žalobě představovaly náklady řízení zaplacený soudní poplatek ve výši 4 000 Kč, odměna a náhrada hotových výdajů advokátky. Podle § 35 odst. 2 s. ř. s. se pro určení výše odměny užije vyhláška č. 177/1996 Sb., advokátní tarif. Odměna náleží celkem za čtyři úkony právní služby (převzetí věci, podání žaloby, replika, nahlížení do spisu), tedy částku 4 000 Kč. Náhrada hotových výdajů sestává z paušální částky 1 200 Kč (4 x 300 Kč dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu). Celkem tedy činí náklady řízení před krajským soudem částku 9 200 Kč.

[12] V řízení o kasační stížnosti představovaly náklady řízení zaplacený soudní poplatek ve výši 6 000 Kč, odměna a náhrada hotových výdajů advokátky. Odměna náleží celkem za jeden úkon právní služby (podání kasační stížnosti), tedy 1 000 Kč. Náhrada hotových výdajů sestává z paušální částky 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Celkem tedy činí náklady stěžovatele v řízení před NSS částku 7 300 Kč.

[13] Žalovaná je tedy povinna stěžovatelce k rukám její zástupkyně uhradit do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku náhradu nákladů soudních řízení ve výši 16 500 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. července 2018

Zdeněk Kühn
předseda senátu